

Wasiyeeji sappo dadndinordfi ñawu

Kudof

Abdur Razzaq ibn Abdul Muhsin al-Badr

Yo Alla haforan mo kanko e mawbe makko.

En fudforii Innde Alla, Huubudo yurmeende, Heerordo yurmeende.

Hunorde

Yettoore woodanii Alla, On jaabinanoowo lorrirordo si on noddii Mo, faabotoodo hatonjindo si on faabonorike Mo, O hunca bone on, O itta ngoyo ngon. Bernde wuurirtaa si wanaa jantagol Mo, huunde wadatah si wanaa e dunyee Makko, bone woo booretaake e mun si wanaa e yurmeende Makko, huunde reenetaake si wanaa e ndeena Makko, jorto hebortaa si wanaa e hoyeende Makko, maloore kadi hebortaa si wanaa e doftagol Mo.

Mido seedoo wonnde reweteedo alaa si wanaa Alla, Kanko tun, kafidiido alanaa Mo, Jeydo Winndere nden, reweteedo adiibe e sakkitiibe, ñiibindo kammuuli din e leydi ndin.

Mido seedoo kadi Muhammadu ko jeyaado Makko e Nulaado Makko, Nuliraado Deftere banngunde, e laawol focciingol. Yo Alla juulu e Makko O hisna mo, kanko e aali'en makko e sahaaba'en be denndanngal.

Si dum feyfii:

E hino doo wasiyaaji nafooji, mido anndintinira di yimbe ben battane kulaleeji fewndu hannde e nguu ñawu wi'eteengu: "Korona" (COVID-19).

Hiden toroo Alla nde O ittanta'en enene e juulbe ben fow -ka be woniri woo- kala lorra e ñawu, O huncana'en kala sadteende, O reenira'en ko O reeniri jeyaabe Makko moyyube ben, ko Kanko woni heftudo e dum, hattando dum.

1- Ko jangetee ado ñawu'u ngun yanude

EGGAAMA e 'Usmaan ibn 'Affaan (yo Alla wele mo) o wi'i: Mi nanii Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on no maaka:

"kala wi'udo: *لا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ* laabi tati, ñawu memataa mo haa weeta; kala kadi wi'udo dum tuma o weeti laabi tati, ñawu memataa mo haa nibba".

Abuu Daawuud e tana mum.

2- Dudfingol wiide: {لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ}

Alla daali:

{[Janfo kadi fii] DhanNuuni tuma nde o yahunoo ko o tikkudo, o sikki Men hattantah e hoore-makko, o noddi ka nibe wonnde: "Reweteedo alaa si wanaa An, Senayee wonanii Ma. Min dey mi jeyaama e tooñube ben". Men jaabinani mo, Men dadndi mo e suno ngon. Ko wano nii Men dadndirta gomdinbe ben}.

[Al Anbi'aa':87-88]

Haafij Ibn kathir (yo Alla hinno mo) wi'i: faandaare Alla nden ka daalol Makko : (Ko wano nii Men dadndirta gomdinbe ben):

"ko wiide ko wano nii Men dadndirta be: Sibe sadtiraama be yiltitorike e amen tuubugol; tejtinii sibe du'orii on du'aa tuma be jarriboraa fiawu".

Refti o jolni don Hadiise eggaado e Annabiijo on (yo o his) kabe maaki:

"Noddaandu Dhan Nuuni ndun ndu o tororinoo ka reedu linngi ngil: {لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ}, hay gooto torortaa on (du'aa) fii huunde si wanaa Alla jaabinany mo".

Ahmad e Tirmidhi yaltini-mbo.

Ibn Al Qayyim (yo Alla hinno mo) wi'i ka deftere makko "Al Fawaa'id":

Sadteendeeji aduna pottiniraaka buri tawhiidi, ko dum wafi si du'aa bidfteende woni tawhiidi. Noddaandu Dhan Nuuni ndun tororaaka annde si wanaa Alla ittirayndu tawhiidi. Ko dum woni faaborde tagu ngun, e dadndinorde mabbe. Yo Alla hawrinndin'en.(yo Alla okku en wune).

3- Moolorgol e bone tampere albala'u

Eggaama e Abuu Hurayrah (yo Alla wele mo):

"Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on maaki moolorayno ranaanaare (habbitaare) albala'u, e hebugol malkiso, e bonugol naawoore e jalkitugol aybe".

Eggaama e Abuu Hurayrah kadi (yo Alla wele mo), wonnde Annabiijo Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on maaki :

"Mooloree Alla ranaanaare albala'u, e hebugol malkiso, e bonugol naawoore e jalkitugol aybe".

Bukhari habri di.

4- Duumagol e du'aa yaltirfo ka galle on.

Eggaama e Anas ibn Maalik (yo Alla wele mo) wonnde Annabiijo on mo jam e kisiyee woni e mun on maaki:

Si nedfo janngii tuma yaltata e suudu mun: بِسْمِ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ Be maaki: O wi'ante ontuma: "A fewnaa ma, a yonaama, a dadndaama. Seytaaneeji din dirtana mo. Seytaniiru goo wi'ana nduya: ko honno gainiranta gorko fewnaado, yonaado dadndaado?"

Abuu Daawuud habri-mbo.

5- Toragol Alla aafiya bimmbi e kiikiide

Eggaama e Abdallah ibn 'Umar (yo Alla wele mo), o wi'i:

"Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on seertataano e dii du'aaji bimmbi e kiikiide: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي بَيْتِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي، وَأَمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي".

Ko Ahmad fillii mo.

6- Duddinorgol du'aa

Eggaama e ibn 'Umar (yo Alla wele mo), o wi'i: Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on maaki:

"Kala e mo'on udditanaado dame du'aa den, haray o udditanaama dame yurmeende, Alla toraaka huunde -nde O buri yidude toreedede- hewti aafiya".

Nelaado mo jam ekisal woni e mum maaki kadi:

"Du'aa hino nafa ko yani e ko yanaani. On yamiraama du'agol jeyaabe Alla".

Ko Tirmidhi fillii mo.

7- Woddfitagol nokkuuli ka albala'u on woni ton.

Eggaama e Abdallah ibn 'Amir (yo Alla wele mo kanko e ben makko), wonnde 'Umar (yo Alla wele mo) yaltnuo Saami, nde o hewtunoo (saare) Sarag, o humpitii (ñawu) alaba'u ngun hewtii Saami. 'Abdurrahmaan ibn'Awf humpiti mo wonnde Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on maaki:

Si on nanii innde ngun" (ñawu) "e leydi, wata on yah ton, si ngu yanii kadi e leydi haray hidon e mayri, wata on yaltir ton dogugol ngu".

Eggaama e Abuu Hurayrah (yo Alla wele mo), wonnde Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on maaki :

"Wata nawnudo badne e selludo".

Ko Bukhari e Muslim filliimo.

8- Huuwugol ko moyfi e tottirde ko laba.

Eggaama e Anas (yo Alla wele mo), o wi'i: Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on maaki:

"Golle moyfe den hino dadnda bonneji habooji din, e nawnaje den, e halkaydi (din. Yimbe moyfube ben ka aduna, ko ben woni moyfube ben ka laakara".

Ko Al Haakim fillii mo.

Ibn Al Qayyim (yo Alla hinno mo) wi'i:

"Hino jeyaa e ko buri mawnude e ko ñawndata nawnare: wadugol moyfere labina, e jantoore, e du'aa, e yankinagol, e toragol Alla, e tuubugol. Din pijji don hino badtina e duugol itta ella, e hebugol cellal; bura badtinnde diini lekkeeledde, kono ko yeru ko wonikii kin heblanii dum woo, ki jabi dum, ki fibi ki nafitori".

Zad Al-Ma'ad.

9- Immagol juula jemma

Eggaama e bilal (yo Alla wele mo), wonnde Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun maaki:

"On yamiraama immagol jemma; sabu dum ko jikku moyfube adiiɓe on. Immagol jemma ko badtordum kadi Alla, hadaydum bakkadinnde, heefa goopi, radoo ñawu e banndu".

Ko Tirmidhi fillii mo e tanah mum.

10 – Suddugol miranji din habba kunndule sasaaji diyam din

Eggaama e Jaabir ibn Abdallah (yo Alla wele mo), o wi'i: Mi nanii Nulaado Alla on mo jam e kisiyee woni e mun on no maaka:

"Suddee miranji din, habbon kunndule sasaaji ndiyam din; sabu jemmaare no en nder hitaande nden, ñawu jippoto e mayre, ngu rewraata e miran mo sudaaka maa sasa ndiyam mo hunnduko mun habbaaka, si wanaa ngun ñawu jippoto e mun".

Ko Muslim fillii mo.

Ibn Al Qayyim (yo Alla hinno mo) wi'i:

"Dum doo ko ko gannde ñawndoobe ben hewtanaa".

Zad Al-Ma'ad.

Ka timmoode, hino haani ka juuldo on fawata fiyaaku makko on e Alla, o jortoo bural Makko, o rerdana moyfere Makko, o hoolora Mo. Fiyakuuji din fow ko e juude Makko e toppitannde Makko e elatannde Makko woni".

O tiidnora hebbitorgol muñal e ko tellato e musiiba yando e makko, tawde tabitii Alla fodii kala muñniido tamiñori Mo mbarjaari e njobdi mawndi. Alla daali:

(Annde ko muñniibe ben yobirtee njondi maɓɓe ndin, ko ko aldaa e hasboore).

(Az Zumar: 10).

Eggaama e yumma Aysha (yo Alla wele be), wonnde be lanndino Annabiijo on mo jam e kisiyee woni e mun fii ñawu (uggan/yano), be maaki:

"Dum hari ko lepte de Alla imminanyoo e mo O muuyi, O wafani dum yurmeende gomdɔmbe ben. Alaa e jeyaado mo ngun ñawu yanata (e nokku mun), o heddora e leydi makko ndin muñal, hara himo anndi huunde mematah mo si wanaa ko Alla muuyani mo kon, si wanaa dum wonany mo yeru baraaji sehimbinaado".

Ko Bukahri yaltini mo.

Mido toroo Alla nde O hawrinndinta'en en denndaangal e kon ko O yidi O yarlii e golle moyfɛ, e konngol labangol. Ko O wowloowo goonga, O fewna e laawol focciingol.

Yettoore woodanii Alla tun, yo O juulu e Annabiijo men on Muhammadu e koreeji makko e Sahaaba'en, O hisna mo.